

Inventering av hårklomossa,
Dichelyma capillaceum, i Våtsjön
2005-2006

Inventering av hårklomossa, *Dichelyma capillaceum*, i Våtsjön 2005-2006

Länsstyrelsen i Örebro län

Publikation nummer: 2006:47

Text:	Cecilia Journath Pettersson
Fältarbete:	Cecilia Journath Pettersson, Henrik Josefsson
Layout:	Cecilia Journath Pettersson
Kartor:	Cecilia Journath Pettersson
Beställningsadress:	Länsstyrelsen i Örebro län, 701 86 Örebro, tfn (vxl) 019 – 19 30 00, www.t.lst.se
Kontaktperson:	Inger Holst, Länsstyrelsen i Örebro län, tfn 019 – 19 35 45

Denna publikation bör citeras:

Journath Pettersson, C., 2006. Inventering av hårklomossa, *Dichelyma capillaceum*, i Våtsjön 2005-2006. Länsstyrelsen i Örebro län, publ.nr. 2006:47

Omslagsfoton:

Hårklomossa, *Dichelyma capillaceum*, i Våtsjön, oktober 2005
Våtsjön, oktober 2005,
Fotograf: Cecilia Journath Pettersson

Bakgrund

Syftet med denna inventering var att få en aktuell bild av hårklomossans, *Dichelyma capillaceum*, utbredning i Våtsjön. Fynd har tidigare gjorts i Våtsjön men ingen heltäckande inventering har genomförts. Inventeringen var en åtgärd som förordades enligt det nationella åtgärdsprogram (ÅGP) för hårklomossa som fastställdes av Naturvårdsverket 2004. Våtsjöns norra och östra delar är utsatta för ett högt tryck från exploatering och störning p.g.a. en omfattande fritidsbebyggelse. Utbredningen av hårklomossa är därför viktig att bevaka så att hänsyn tas till arten. Hårklomossan bedöms idag som sårbar (VU) i den svenska rödlistan och är upptagen i EU:s habitatdirektiv (92/43/EEG). I Sverige finns en stor andel av artens världspopulation och ca 90 % av de kända europeiska lokalerna, vilket medför att vårt ansvar för arten i ett Europeiskt perspektiv är stort.

Hårklomossan har i Sverige ett nordligt och sydligt utbredningsområde. Det sydliga området omfattar norra Skåne, södra Småland och Blekinge. Det norra sträcker sig från Bohuslän i väster till Uppland i öster. I Örebro län finns flera fynd av arten (Fig 2.). I Letälvens vattensystem hyser sjöarna Kärmen, Noren, Våtsjön och Angsjön i Kilsbergen den näst största sammanhängande populationen som är känd i det norra utbredningsområdet. Falkasjön, som inventerades 2001, har också en relativt riklig förekomst av arten.

Hårklomossa är en medelstor bladmossa med långa smala blad som är kraftigt ensidigt krökta. Arten växer främst på stenblock och på basen av buskar och träd utmed stränder till sjöar och långsamt rinnande vattendrag. Utmärkande för hårklomossans växtplats är att den utsätts för årliga vattenståndsfluktuationer vilket gör att arten även hittas i reglerade vatten om vattenståndsfluktuationerna är stora och av mer varaktig karaktär, s.k. långtidsreglerade vatten. Däremot är korttidsregleringar samt regleringar som ger en konstant vattenyta förödande för arten. Hårklomossan har försvunnit från ett stort antal gamla lokaler och ogynnsam vattenreglering samt eutrofiering anses vara de största hoten mot arten. Korttidsreglering av sjöar och vattendrag gör att minskningen bedöms fortgå trots att minskningstakten har bromsats och arten har påträffats på ett relativt stort antal nya lokaler.

Metod

Hårklomossa inventerades i Våtsjön under fyra dagar i oktober 2005 samt en dag i oktober 2006. Inventeringen utfördes både till fots och från kanot av Cecilia Journath-Pettersson, med assistans av Henrik Josefsson. Hela strandlinjen har sökts av men noggranna eftersök gjordes endast där stranden såg lämplig ut. Alla fyndlokaler koordinatsattes med hjälp av GPS, varje fyndangivelse representerar alltså en mindre delokal där arten förekommer. Ett antal beläggsexemplar, för att verifiera fynden, skickades till Lars Hedenäs på Naturhistoriska riksmuseet i Stockholm.

Resultat

Hårklomossa hittades på ett stort antal lokaler i Våtsjön (Fig. 1) och i skyddade lägen var förekomsten i vissa fall riklig, framför allt i små vikar på den östra sidan av sjön. Mossan växte främst på basen av vide och al men även på block, rötter, grenar och humus i strandzonen.

Populationen av hårklomossa vid Våtsjön kan inte anses direkt hotad. Vattenregimen bör dock bevakas så att vattenståndsfluktuationerna inte försämras för arten. Likaså bör markägare och boende runt sjön informeras om hårklomossans förekomst så att avverkning och röjning av strandnära träd och buskar, framförallt allt vide och al, kan undvikas. Givetvis bör också all exploatering av stränderna undvikas.

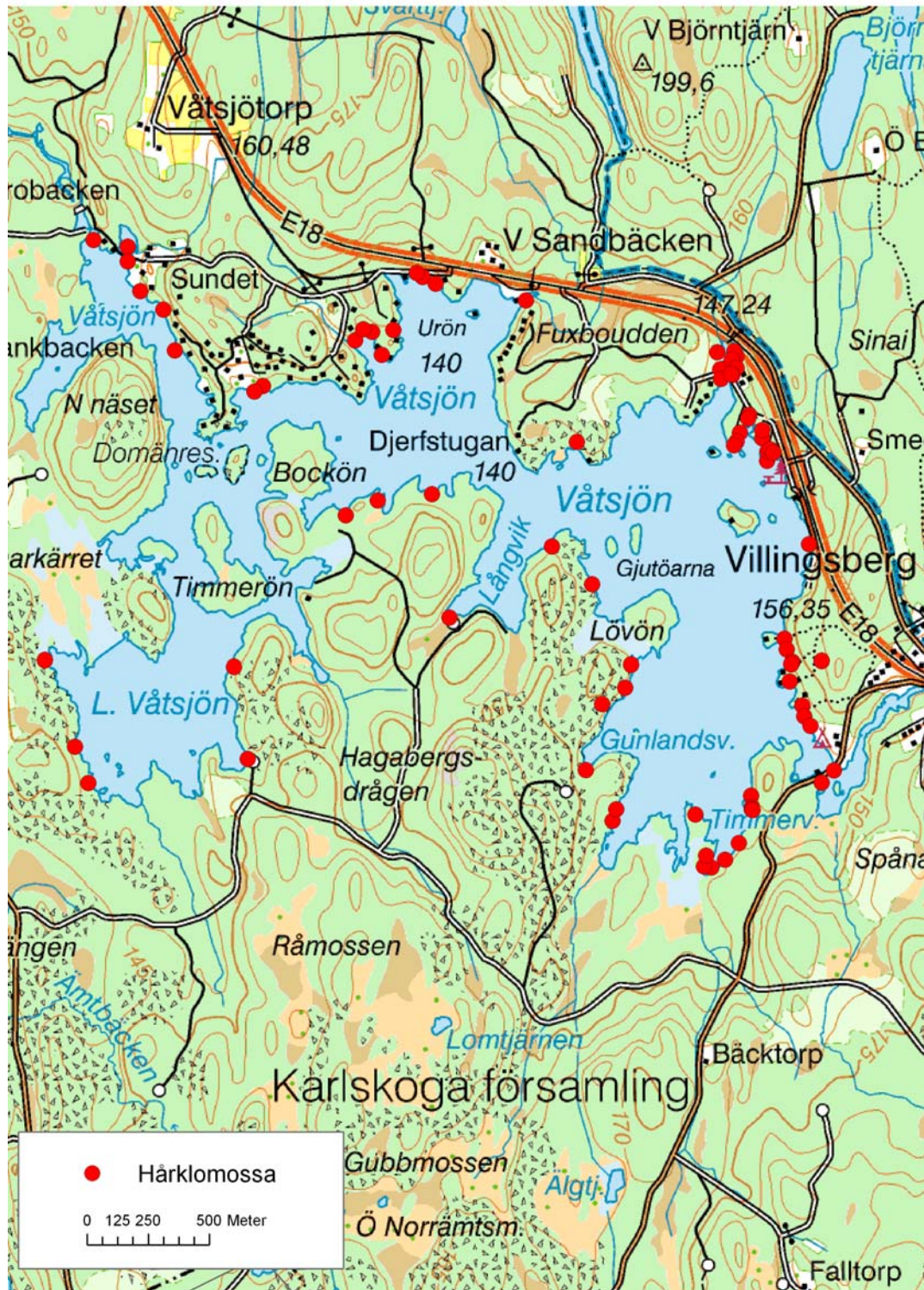

Fig 1. Fynd av hårklomossa vid Våtsjön.

Fig 2. Samtliga kända fynd av hårklomossa i Örebro län.

Litteratur

Andersson, M. 2002. *Hårklomossan i Falkasjön – en inventering av förekomsten i delar av Falkasjön i Örebro kommun*. Länsstyrelsen i Örebro län, opublicerad rapport.

Cederberg, B & Löfroth, M (ed.)2000. *Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala

Naturvårdsverket, 2004. *Åtgärdsprogram för bevarande av hårklomossa*. Rapport 5402

Länsstyrelsen Örebro län

Postadress
701 86

Besök
Stortorget 22

Fax
019-19 30 10

Internet
www.t.lst.se

E-post
lansstyrelsen@t.lst.se

Tfn växel
019-19 30 00